

fall skyldiga att i frågan uttala sig, emedan enligt förf:s åsigt »man i vårt land allmänt föredrager att i den mon förblifva vid indelningsverkets idé, som här är föreslaget.»

Och häri innefattas beviset N:o 3 för förslagens förträfflighet. Det är på förhand af den allmänna opinionen gilladt. Mot ett sådant bevis kan intet anföras. Ty hvarje röst som skulle höja sig deremot, är från den allmänna opinionen utesluten. Att säga att allmänna opinionen ljuger, då den kallar värfningen för indelningsverkets idé, hjälper till ingenting. Ty för den finnes ingen annan sanning, än sjelfva opinionen, och behöfves intet annat bevis, än dess egen tillvaro.

Det vore gagnlöst att fråga: hvad i den ofvan citerade strofen menas med »kadreerna»? Allmänna värnepligten förutsätter inga kadrer. Men de åberopade herrarna Key & C:o vilja i sina »frivilliga» hafva en kader för den i Sverige bestående allmänna beväringen. Om meningen är, att de, som ställa de »frivilliga», likväl sjelfva skola vid behof inträda i dessa kadrer, får man kanske framdeles veta, ehuru förf. säger sig åtminstone för tillfället icke vilja inlåta sig på andra den nådiga propositionen rörande frågor.

Kirjallinen Kuukauslehti må se sig om, hvart det vill göra af med sina stora ord om hvarje vapenför mans skyldighet att försvara fäderneslandet och om den lyftning, medvetandet härom ger ett folk. Kanske åstadkommes samma effekt genom att hvarje vapenför man är genomträngd af »indelningsverkets idé» och af sin pligt att »ställa frivilliga» – för att nyttja samma skönskrifveri, som förslagsvis inlagts i ständernas blifvande yttrande.

I det föregående har talats om de Finska tidningarnas hållning i afseende på förslaget. Att rätta det ensidiga i de detsamma motiverande uppgifterna är blott enkel pligt för de redaktioner, som finna skäl att låta sina blads läsare taga kännedom derom. Åsigterna för och emot förslaget kunna vara delade. Men beklagligt vore, om det skulle vinna utseendet att vara en yttring speciellt af det Finska partiets opinion i försvarsfrågan.

J. V. S.

157 KRIGSTEATERN.

Morgonbladet n:o 204, 3.IX 1877

40 Striden vid Schipkasset är slutad, såsom den borde slutas. Ryska hären, som vid Plevna erfarit, att ingen bravur förmår uträtta det omöjliga, kunde icke tillåta Suleiman paschas ihärdighet att besegra samma omöjlighet, att mot bakladdningsgevärets snabbeld i fronten storma en väl förskansad position. Ett ögonblick på e. m. Thorsdagen den 23 synes segern hafva vacklat, emedan den fåtaliga besättnings fysiska krafter svigtade efter en två och ett halft dygns nära oafbruten strid. Då kom aflösning ännu i rätt tid; och sedan ytterligare förstärkning hunnit anlända, borde Turkarnes fortsatta anfall hafva kunnat mötas med lugnt mod. En sådan sju dagars strid på öppna fältet torde dock stå ensam i krigshistorien. Intressant blir säkert den detaljerade rapporten om försvaret, när den en gång hinner passera alla öfverbefälsänkar, för att sist komma till allmänhetens kännedom. En utförlig berättelse om andra och tredje dagens strider meddelas på annan plats i bladet.

Rapporter föreligga nu angående de båda striderna vid Plevna.

Rapporten bekräftar, att första anfallet den 20 juli skedde bekymmerslöst. Hvarken Turkarnes ställning eller styrka var på förhand rekognoscerad. Två regimenten, kommande på raka vägen från Nikopoli, anföll från norr, det tredje, Kostromaregementet, som kom från Bulgareni, anföll från öster, utan förbindelse med de förra. Detta led största förlust och måste vika. Härom underrättades general Schilden Sahuldner, som befann sig på norra sidan, först en timme senare och måste då anfalla allmän reträtt, som dock synes skett i god ordning. Ett par kompanier i förening med delar af ett kosackregemente, som hade framgått långsamt Vidflodens östra strand, hade då inträngt i en förstad till Plevna, men måste afbryta och följa den allmänna reträttrörelsen åt. Det var regimentet Kostroma, som förlorade sin packning, hvilken det vid framryckandet hade aflagt, men vid återtag på en annan väg icke kunde upptaga. I öfrigt förlorades ett antal ammunitionskärror, hvilkas hästar hade blifvit bortskjutna. Kostromaregementet fördes före andra bataljen till Nikopoli och deltog derföre icke i denna.

10

Denna andra strid den 30 juli var väl omsorgsfullare ordnad, men äfven den något sammanhangslös. Det förmåles, att general Krüdener tvekade att angripa, men att han beslöt sig dertill efter kommunikation med högsta befälhafvaren, det vill väl säga efter erhållen positiv befallning. En sådan tveksamhet hos anföraren är ett dåligt omen för framgången och borde föranleda ombyte af befäl. Då det klagas öfver att den kuperade marken och dimma hindrade från att se fiendens uppställning, finnes häraf, att ännu denna gång positionen icke var rekognoscerad. Furst Shalovskoi fick på södra sidan endast två brigader under sitt befäl, den ena, såsom tidigare berättats, tillhörande en division af 4:de korpsen, hvilken division korrt förut kommit öfver Donau, den andra af hans egen 11:e korps. Det var en division af denna korps, som under furstens befäl främst passerade Rumäniska gränsen vid Bolgrad och besatte Reni, Galatz och Braila.

20

30

Andra tillstädesvarande brigaden af 4:e korpsen behöll verkligen general Krüdener, såsom Timeskorrespondenten berättade, i reserv under sitt eget direkta befäl. Han drog mot aftonen till sig dess ena regimente, endast det andra sände han till förstärkning åt fursten. Men det kom icke fram, utan stannade på så stort afstånd från hans högra flank, att han först efter striden fick veta om dess närvaro derstädes. Krüdener hade med undantag af det ofvan nämnda regimentet hela sin 9:e korps således sju regementen på platsen, ehuru det sjunde, som stått i Sistova, ankom först mot qvällen. Artilleristriden räckte till kl. 2 e. m., då fursten anföll, och Krüdener härom underrättad äfven nödgades anfälla. Den förres trupper tvingades i skymningen att helt och hållet öfvergifva Turkarnes linier, men den senares, som framträngt ända in i den stora reduttens grafvar, kvarstannade delvis i dess närhet ända till morgonen, så att skottvexlingen fortfor hela natten. I öfrigt skedde reträtten med ordnade arriergarden och endast till de ställningar, från hvilka trupperna dagen förut uppbrutit. Om kvarlemnade sårade och om deras massakrerande förmåles intet, men väl att åtminstone på norra sidan alla sårade, som hemtats till ambulanserna blefvo förbundna och inlastade i vagnarne.

40

50

En hittills okänd episod i denna strid skildrar rapporten med stor utförlighet; och den förtjenar denna uppmärksamhet.

Den tidigare omtalade lilla ådal, i hvilken Radischevo ligger, inneslutes på södra (sydvestra) sidan af en mindre höjd, hvilken åt vester sträcker sig ända till floden Vid och här utbreder sig, så att den delvis

omsluter sjelfva Plevnadälden i vester. Stora vägen från Lovtscha går öfver höjden midtför Plevna. Vägen åter från Plevna till bron öfver Vidfloden kröker sig vestligare kring höjdens utvidgade del. Från denna del af höjden kan både staden och bron beskjutas. En här uppställd styrka skulle alltså befunnit sig i ryggen på de turkiska försvarsverken öster om Plevna.

Känt är att general Skobelev sändes att med kavalleri och artilleri bevaka vägen från Lovtscha. Men okänt är, att han, sedan han lemnat öfverste Tutolmin vid Krischina vesterom denna väg, sjelf med en bataljon infanteri och 4 kanoner, som blifvit honom tilldelade på furst Shahovskois anordning, samt 4 sotnier kosacker på den nämnda höjden framryckte mot Plevna och ett ögonblick kom ända till förstaden på denna södra sida. När på eftermiddagen furst Shahovskois infanteri stormade turkarnes linier på höjdsträckningen söderom Biela vägen, skyddade Skobelev hans venstra flank, emedan han från sin ställning kunde skjuta öfver ådalen och i hvarje fall hindrade turkarne att här placera sig. Ty oaktadt deras upprepade försök med vida öfverlägsen styrka, bibehöll han sig här ända till qvällen, drog sig då till Krischina, som ännu ligger på samma höjder, och på natten enligt erhållen befallning till Pelischat. Hela denna episod gör det intryck, att om Skobelev i stället för ettusen man med 4 kanoner haft 10 000 man med 40 kanoner skulle Plevnanspositionen varit tagen, äfven om intet enda kompani anfallit från norra sidan. Ty turkarne skulle föga nog lemnat bron öfver Vid och vägen till Sofia, hvilka endast med stor uppoffring skulle kunnat försvaras mot en större styrka på denna punkt.

30 158 DUBBLA UNDERVISNINGSSPRÅKET. REPLIK.

Morgonbladet n:o 210, 10.IX 1877

Tidningspolemik är, såsom erfarenheten lärer, vanligen gagnlös. Ty den, som yttrat någon åsigt, hvilken en opponent påstår sig vedelägga, får i regeln svara: något sådant har jag hvarken yttrat eller yrkat.

Eller om anmärkaren händelsevis träffat på något hans yrkande, är det mycket sällsynt, att han svarar annat, än upprepar sin bevisning, emedan anmärkaren, som lemnat denna utan afseende, anför endast skäl, hvilka densamma åsyftat att undanrödja.

Så fortsättes och allt upplöser sig i strid om, hvad den ena sagt, och hvad den andra sagt – eller icke sagt. Att så skulle gå äfven med här ifrågavarande polemik, är gifven sak – om jag skulle fortsätta med försvaret.

Men härtill har jag ingen häg. Och om jag nu gör ett undantag, så sker det endast derföre, att anmärkaren tecknar *A. M.*, nemligen under en skrifvelse till *Red. för Morgonbladet* i detta blads N:o 207, i hvilken han vänder sig mot mitt i *Morgonbladet* framställda yrkande på båda inhemska språkens begagnande såsom undervisningsspråk vid alla landets lyceer. Men att svara annorlunda än i vanlig ordning, det har *A. M.* gjort för mig omöjligt. Alltså.

A. M. citerar: »I vårt land måste man kunna två språk lika bra; skolan måste derföre skaffa sina lärjungar denna kunskap».

Jag skulle således yrkat, att man i vårt land måste kunna Svenska och Finska »lika bra», och att skolan, säger: skolan, måste skaffa sina